
SOCIAL ENTREPRENEURSHIP

Suzana Stojanović

College of Applied Professional Studies, Vranje, Serbia, suzana93stojanovic@gmail.com

Ljiljana Đorđević

College of Applied Professional Studies, Vranje, Serbia, ljiljana.djordjevic@visokaskola.edu.rs

Abstract: Throughout the centuries, the business and success of people and organizations has moved in the direction of improving the tools for work, as well as the knowledge and skills of organization and management. In this way, the quality of life reflected the degree of development, both in the field of improving the means of work and the management ability in work and social systems. From the perspective of the present, people and their associations are facing a new challenge, both in the age of knowledge and in the ever-changing technological changes and innovations, to ensure the survival and development of the system. The answer to this question is not easy because we are witnessing strong market dynamics and a large number of changes, which are reflected, both in the field of work and in the field of business of each organization. A measure of the ability to adapt to the changes that emerge and adapt to the challenges will be a condition for the success of individuals, organizations and society as a whole. Social entrepreneurship as a social science and economic and social development strategy has been occurring in the past few decades. The very emergence and development of social entrepreneurship, the fact that it is receiving increasing attention in social theory, as well as being increasingly accepted as an essential component of sustainable development strategies, can be taken as one of the reliable indicators of how modern capitalist societies are changing dynamically and how profound these changes are. Practice confirms that the degree of social entrepreneurship development in every society is directly proportional to the degree of the national economy development, the degree of human rights development, the degree of democracy development and all other achievements of modern civilization. That is why the state of social entrepreneurship can be treated as one of the reliable indicators of the overall political, economic and social situation in a society, or in other words the extent to which the political, economic and social system of a society is based on moral values. Entrepreneurship is a complex, multidimensional framework that emphasizes the individual, the environment, the organization and the entrepreneurial process itself. An entrepreneur is the initiator of a new business venture, that is, an individual who takes over a business venture to provide products and services to the market for profit. Entrepreneurship, whether it is external entrepreneurship in small and medium-sized businesses, corporate entrepreneurship, social entrepreneurship, youth entrepreneurship, women or rural entrepreneurship, entrepreneurship in public institutions, involves the use of innovation as a tool for change, which brings added value to the entrepreneurs and beneficiaries of these change. Social entrepreneurship is an innovative way for people to solve various economic, educational, health and environmental problems in their community through their work by joining together and using sustainable business models. Social entrepreneurship is part of the social economy and thanks to it, social problems are solved through the use of entrepreneurial principles.

Keywords: entrepreneurship, social entrepreneurship, innovation, social enterprise.

SOCIJALNO PREDUZETNIŠTVO**Suzana Stojanović**

Visoka škola primenjenih strukovnih studija, Vranje, suzana93stojanovic@gmail.com

Ljiljana Đorđević

Visoka škola primenjenih strukovnih studija, Vranje, Srbija, ljiljana.djordjevic@visokaskola.edu.rs

Резиме: Poslovanje i uspeh ljudi i organizacija, kroz vekove, kretalo se u pravcu usavršavanja oruđa za rad, kao i znanja i veština organizovanja i menadžmenta. Na taj način kvalitet života odražavao je stepen razvoja, kako na području unapređenja sredstava za rad, tako i sposobnosti menadžmenta u radnim i društvenim sistemima. Iz ugla sadašnjice, ljudi i njihove asocijacije se nalaze pred novim izazovom, kako u vremenu znanja i sve snažnijih tehnoloških promena i inovacija obezbediti opstanak i razvoj sistema. Odgovor na ovo pitanje nije lak jer smo svedoci snažne tržišne dinamike i velikog broja promena, koje se odražavaju, kako na području rada, tako i na području poslovanja svake organizacije. Mera sposobnosti prilagođavanja promenama koje nastaju i prilagođavanje izazovima biće uslov postizanja uspeha pojedinaca, organizacija i društva u celini. Socijalno preduzetništvo kao društvena nauka i strategija ekonomskog i društvenog razvoja, javlja se u proteklih nekoliko decenija. Sama pojava i

razvoj socijalnog preduzetništva, činjenica da mu se u društvenoj teoriji pridaje sve veća pažnja, kao i da se u sve većoj meri prihvata kao bitna komponenta strategija održivog razvoja može se uzeti kao jedan od pouzdanih indikatora kako se savremena kapitalistička društva dinamično menjaju, kako su te promene duboke. Praksa potvrđuje da je stepen razvoja socijalnog preduzetništva u svakom društvu direktno srazmeran sa stepenom razvoja nacionalne ekonomije, sa stepenom razvoja ljudskih prava, sa stepenom razvoja demokratije i svih drugih dostignuća savremene civilizacije. Zato se stanje socijalnog preduzetništva može tretirati kao jedan od pouzdanih indikatora ukupnog političkog, ekonomskog i socijalnog stanja u jednom društvu, ili drugim rečima u kojoj se meri politički, ekonomski i socijalni sistem jednog društva temelji na moralnim vrednostima. Preduzetništvo predstavlja kompleksan, multidimenzionalni okvir, koji naglašava pojedinca, okruženje, organizaciju i sam preduzetnički proces. Preduzetnik je pokretač novog poslovnog poduhvata, odnosno pojedinac koji preuzima poslovni poduhvat da bi obezbedio proizvode i usluge za tržište radi ostvarivanja profita. Preduzetništvo, bilo da se radi o eksternom preduzetništvu u malim i srednjim biznisima, korporativnom preduzetništvu, socijalnom preduzetništvu, preduzetništvu mladih, žena ili ruralnom preduzetništvu, preduzetništvu u javnim institucijama, podrazumeva primenu inovacija kao oruđa promena, koje donose dodatnu vrednost i preduzetnicima i korisnicima tih promena. Socijalno preduzetništvo je inovativan način da ljudi reše različite ekonomske, obrazovne, zdravstvene i ekološke probleme u svojoj zajednici kroz svoj rad udruživanjem i korišćenjem održivih biznis modela. Socijalno preduzetništvo je deo socijalne ekonomije i zahvaljujući njemu se rešavaju socijalni problemi, kroz upotrebu preduzetničkih principa.

Ključne reči: preduzetništvo, socijalno preduzetništvo, inovacije, socijalno preduzeće.

1. UVOD

Preduzetništvo je aktuelni pojam čijim izučavanjem se bavi veliki broj nauka. Preduzetnik jeste svaki pojedinac, koji je spreman da sav rizik poslovanja preuzme na sebe, odnosno da sam snosi sve gubitke koji mogu da nastanu u toku poslovanja, kao i celokupnu dobit. U današnjim uslovima, kada se gubi sigurnost posla na dugi rok, mnogi vide preduzetništvo kao idealan način da kreiraju svoju sigurnost posla i da sami ostvare uspeh. Inovacija predstavlja specifično oruđe preduzetnika, sredstvo pomoću kojeg oni koriste promenu kao mogućnost za izvršenje različitih proizvodnih ili uslužnih aktivnosti. Preduzetnici treba da istražuju na svrsishodan način moguće izvore inovacija, promene i njihove simptome koji označavaju mogućnost za ostvarivanje uspešnih inovacija.

Proces razvoja socijalnog preduzetništva u savremenom smislu te reči, otvorio je novo poglavlje u razvoju preduzetništva, odnosno dodao pojmu i sadržaju preduzetništva nove razvojne aspekte. Socijalno preduzetništvo podrazumeva shvatanje preduzetništva kao jednog stvaralačkog procesa, koji zahteva znanje, profesionalne veštine, ali i hrabrost, spremnost na suočavanje sa novim i drugačijim, prihvatanje razlika, sposobnost da se svet oko nas gleda drugačijim očima. Drugim rečima, preduzetništvo nije samo pokretanje i vođenje nekog posla radi ostvarivanja profita, to je stvaralački čin kreiranja nove, drugačije društvene stvarnosti, koja svima daje nove, bolje i lepše plodove. Socijalno preduzetništvo u razvojnim strategijama savremenih društava ima višestruku ulogu. Socijalno preduzetništvo je, s jedne strane, predstavlja rezultat uspostavljanja nove filozofije poslovanja, ali je istovremeno i puzdan pokazatelj realnog stepena razvoja i opšte prihvaćenosti, odnosno relane društvene moći te nove filozofije.¹⁰² Socijalno preduzetništvo uključuje aktivnosti stvaranja društvene vrednosti i poput mnogih aktivnosti orijentisanih na promene ne odvijaju se u vakuumu. Umesto toga, razvija se u složenom kontekstu političkih, ekonomskih i društvenih promena i na lokalnom i na globalnom nivou.¹⁰³

2. PREDUZETNIŠTVO

Preduzetništvo je društvena funkcija kreiranja i stvaranja novih vrednosti putem kreativnog kombinovanja poslovnih resursa. Ispoljava se kao spremnost na preuzimanje inicijative, aktiviranje društveno – ekonomskih mehanizama i svesno izlaganje riziku pri transferisanju ideja u nove poslovne poduhvate. Podrazumeva opažanje poslovnih šansi i ulaženje u novi poslovni poduhvat. Na nastanak savremene preduzetničke ekonomije u razvijenim tržišnim privredama posebno su uticala dva faktora:¹⁰⁴ brz razvoj novih znanja i tehnologija koji je uslovio ekspanziju novih preduzetničkih firmi visoke tehnologije i razvoj tržišta preduzetničkog kapitala koji je postao efektivni mehanizam finansiranja novih preduzetničkih poduhvata.

¹⁰² Vukotić V. (2008). „*Psihofilozofija poslovanja*“. CID Podgorica.

¹⁰³ Razavi, S., Asadi, M., Esfandabadi, H., & Ekbatani, H. (2014). „*Barriers to Social Entrepreneurship in Iran: An Application of Grounded Theory*“. Journal of Entrepreneurship & Organization Management, 118(3). doi: 10.4172/2169-026X.1000118

¹⁰⁴ Avlijaš, V. (2010). „*Preduzetništvo*“. Univerzitet Singidunum, Beograd.

Preduzetništvo je prisutno u svim oblicima poslovanja gde dominantan uticaj imaju ljudi koji znaju i koji su spremni i sposobni da:

- Posao pokreću i stvaraju iz sopstvenih ideja,
- Slede intuiciju,
- Ulaze u direktnu borbu,
- Rade već poznate stvari na nov ili drugačiji način,
- Unose nove biznis ideje i
- Marljivo i uporno rade na rešavanju problema.¹⁰⁵

Preduzetnik je nosilac preduzetničke aktivnosti, odnosno pokretač novog poslovnog poduhvata. To je pojedinac koji preuzima poslovni poduhvat da bi obezbedio proizvode i usluge za tržište radi ostvarivanja profita. Uobičajeno je da preduzetnici ulažu sopstveni kapital u biznis i preuzimaju rizik povezan sa investiranjem. Danas je preduzetnik onaj koji inovira i razvija, koji prepoznaje i koristi šanse, konvertuje ih u ostvarljive ideje koje su tržišno izvodljive, dodaje vrednost uz posvećivanje vremena, napora, novca ili veština.

Preduzetnik je inspirisan da promeni neprijatnu ravnotežu. Preduzetnik razmišlja kreativno i razvija novo rešenje koje je drugačije od postojećeg. Umesto da čeka da neko drugi interveniše ili pokuša da ubedi nekog drugog da reši problem, preduzetnik preduzima direktnu akciju kreiranjem novog proizvoda ili usluge. Preduzetnici poseduju snagu da svoja kreativna rešenja dovedu do uspeha i usvajanja na tržištu.

Ponašanje preduzetnika se može pratiti kroz tri faze:

- Sposobnost da se uoči šansa,
- Spremnost na promenu stanja i
- Verovanje da je uspeh moguć.¹⁰⁶

3. PREDUZETNIŠTVO I INOVACIJE

Preduzetništvo, bilo da se radi o preduzetništvu u malim i srednjim biznisima, korporativnom preduzetništvu, socijalnom preduzetništvu, preduzetništvu mladih, žena ili ruralnom preduzetništvu, preduzetništvu u javnim institucijama, podrazumeva primenu inovacija kao oruđa promena, koje donose dodatnu vrednost i preduzetnicima i korisnicima tih promena.

O povezanosti preduzetništva i inovacija dosta je pisano u akademskoj literaturi¹⁰⁷, pogotovo u poslednje dve decenije. Inovacija predstavlja specifično oruđe preduzetnika, sredstvo pomoću kojeg oni koriste promenu kao mogućnost za izvršenje različitih proizvodnih ili uslužnih aktivnosti. Preduzetnici treba da istražuju na svrsishodan način moguće izvore inovacija, promene i njihove simptome koji označavaju mogućnost za ostvarivanje uspešnih inovacija. U pogledu opstanka u globalnoj konkurenciji, održavanja konkurentnosti, poboljšanja ekonomskih performansi i rasta, doprinosa nacionalnom ekonomskom razvoju, inovacije su važan element za kompanije. Dok kreativnost i inovacije postaju glavni kapital kompanija, postizanje uspeha u neodređenim i fleksibilnim tržišnim uslovima moguće je samo inovacijama.¹⁰⁸

„Inovacija je proces u kojem su iskorišćene identifikovane prilike kroz individualnu i organizacionu kreativnost“.¹⁰⁹ Podrazumeva ne samo nova tehničko-tehnološka rešenja, već i novi način korišćenja postojećih resursa, davanje resursima „ekonomske“ vrednosti i što je najbitnije, davanje vrednosti korisnicima proizvoda i usluga na način na koji je oni prihvataju, to jest percipiraju. Inovacija predstavlja specifično oruđe preduzetnika, sredstvo pomoću kojeg oni koriste promenu kao mogućnost za izvršenje različitih proizvodnih ili uslužnih aktivnosti. Međutim, pronalazak ili izum ne mora biti esencijalan za inovacije sa aspekta preduzetništva, niti je inovacija po definiciji novi izum.

Važno je razlikovati izum i inovaciju. Iako se izum može izraziti stvaranjem ideje o novom proizvodu ili procesu, inovacija je kada se ta nova ideja provede u praksi. Potrebne su različite vrste znanja, veština i resursa da bi se izum pretvorio u inovaciju. Takođe će biti potrebno mnogo komplementarnih izuma da bi se uspelo u fazi inovacije.¹¹⁰

¹⁰⁵ Avlijaš, V. (2010). „*Preduzetništvo*“. Univerzitet Singidunum, Beograd.

¹⁰⁶ Vulić, V. (2009). „*Osnove menadžmenta*“. Ekonomski fakultet, Podgorica.

¹⁰⁷ Stam, E. (2008). „*Entrepreneurship and Innovation Policy*“. Jena Economic Research Paper No. 2008 – 006.

¹⁰⁸ Deleri, D. (2015). „*Innovation Management in Global Competition and Competitive Advantage*“. World Conference on Technology, Innovation and Entrepreneurship.

¹⁰⁹ Lowe, E., Marriott, S. (2006). „*Entrepreneurship and Innovation: Concepts, Contexts and Commercialization*“. Elsevier Ltd.

¹¹⁰ Fagerberg, J., Mowery, D.C., Nelson R.R. (2005). „*The Oxford Handbook of Innovation*“. New Jersey: Oxford University Press.

4. SOCIJALNO PREDUZETNIŠTVO

Jedan od mogućih pravaca razvoja, koji je prepoznatljiv u poslednjoj deceniji kao važan i neiskorišćen potencijal za ekonomski rast, je razvoj socijalnog preduzetništva.¹¹¹ Socijalno preduzetništvo je inovativan način da ljudi reše različite ekonomske, obrazovne, zdravstvene i ekološke probleme u svojoj zajednici kroz svoj rad udruživanjem i korišćenjem održivih biznis modela. Socijalno preduzetništvo je deo socijalne ekonomije i zahvaljujući njemu se rešavaju socijalni problemi, kroz upotrebu preduzetničkih principa. Ovakav vid poslovanja je višestruko značajan, kako za ugrožene i marginalizovane grupe, tako i za celokupno društvo.

Socijalno preduzetništvo je poslovanje sa idejom da se putem ulaganja profita nastalog od prodaje proizvoda ili usluga ispuni jasna društvena misija.¹¹² Ima za cilj da prepozna i da se uključi u rešavanje određenih društvenih problema, a to mogu biti nezaposlenost, marginalizovanje određenih društvenih grupa, siromaštvo i slični problemi. Zarada koja se ostvari ovim poslovanjem ne služi uvećanju imovine pojedinca, već se ulaže u nešto drugo, kao što su zaštita životne sredine, upošljavanje osoba koje teško dolaze do posla, obrazovanje, socijalne ili zdravstvene usluge.¹¹³ Predstavlja relativno novu formu poslovanja, koje može da se odnosi na sve pravne forme poslovnih subjekata. Socijalno preduzetništvo radi tamo gde vlada ne može da radi (zbog nedostatka finansijskih sredstava), a posao ne želi (zbog niske profitabilnosti).¹¹⁴

Socijalni preduzetnici su pojedinci koji nude inovativna rešenja za najaktuelnije društvene probleme. Ne prepuštajući vladi ili poslovnom sektoru bavljenje društvenim potrebama, ovi pojedinci pronalaze modele koji dobro funkcionišu i rešavaju probleme tako što menjaju sistem, ohrabrujući društvo da preduzme konkretne korake.

Da bi neko pravno lice poslovalo po principima socijalnog preduzetništva, Evropska komisija je definisala nekoliko kriterijuma:

- mora da se bavi ekonomskom delatnošću;
- mora da postoji eksplicitni i primarni društveni cilj;
- mora da ima ograničenja u pogledu raspodele dobiti i/ili imovine;
- mora biti nezavisno i
- mora da ima inkluzivno upravljanje.

Socijalna ekonomija se može smatrati temeljima evropskog projekta integracije. Putem doprinosa razvoju ekonomije zasnovane na solidarnosti, socijalna ekonomija pomaže državama-članicama da postignu niz ključnih ciljeva Evropske unije kao što su stvaranje i očuvanje radnih mesta, društvena inkluzija, socijalne inovacije, ruralni i regionalni razvoj, zaštita životne sredine i dr.

U privatnom sektoru dominiraju profitna preduzeća. Ključni cilj ovih preduzeća je da profitiraju i maksimiziraju vrednost vlasnika. Veliki deo literature o korporativnoj odgovornosti ne dovodi u pitanje primarni motiv profitnih preduzeća, ali tvrdi da rukovodioci profitnih preduzeća moraju da uzmu u obzir ne samo interes vlasnika, već i interes drugih zainteresovanih koji može uticati ili biti pod uticajem aktivnosti preduzeća. Socijalno preduzetništvo i socijalna inovacija stoje na suprotnom kraju kontinuiteta privatnog sektora. Interesovanje za socijalno preduzetništvo i društvene inovacije, iako relativno dugotrajno, znatno je poraslo tokom poslednjih nekoliko godina zbog uočenih slabosti i neuspeha dominantnog profitnog modela preduzeća.¹¹⁵

Osnivanju socijalnih preduzeća u Evropi prethodile su zadruge, koje su osnivane početkom 19. veka. Prethodnicima socijalnih preduzeća smatraju se i filantropska udruženja i zadužbine.¹¹⁶ Prva socijalna preduzeća osnovana su i uvedena u Italiji 1991. godine, u pravnoj formi zadruge, i nazvana su „socijalne zadruge” (cooperative sociale).¹¹⁷

¹¹¹ Kalinić M., Simin M., Janjušić D., (2014). "Female Entrepreneurship as Potential benefit to the Economic Development of Serbia". Journal of Management in Theory and Practice/Practical Management, Vol. V., No.1, Virovitica College, Virovitica.

¹¹² <http://socijalnopreduzetnistvo.net/socijalno-preduzetnistvo/> (15.09.2019.)

¹¹³ Mehta, A. (2016). "Incorporating Business Models and Strategies into Social Entrepreneurship: A Book Review". International Journal of Economics & Management Sciences.

¹¹⁴ Kostetska, I., Berezyak, I. (2014). "Social Entrepreneurship as an Innovative Solution Mechanism of Social Problems of Society". Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development, Vol. 36, No. 3.

¹¹⁵ Dey, P., Steyaert, C. (2018). "Social Entrepreneurship". Cheltenham: Edward Elgar Publishing, Ltd.

¹¹⁶ Aleksić Mirić, A., Lebedinski, L. (2011). "Socijalno preduzetništvo". Beograd: Grupa 484.

¹¹⁷ Cvejić, S. (2016). "Socijalna ekonomija". Pojam i praksa u Srbiji, Beograd: Čigoja.

Ova preduzeća bavila su se brigom o socijalno ugroženim kategorijama, ali i obučavanjem ljudi koji su u nepovoljnom položaju u društvu i koji ne mogu samostalno da se zaposle.

Socijalno preduzetništvo zasniva se na tri osnovna postulata:

- preduzetnička dimenzija - to su privatna preduzeća koja se u kontinuitetu bave nekom ekonomskom delatnošću i po kojoj se razlikuju od tradicionalnih neprofitnih organizacija, koje imaju socijalni cilj i donekle se samofinansiraju, ali nisu nužno privredni subjekt;
- socijalna dimenzija - ta preduzeća imaju primaran i eksplicitan društveni cilj po kojem se razlikuju od korporacija i profitnih preduzeća;
- upravljačka dimenzija - u njima postoji demokratski upravljački mehanizam čijom se primenom štiti neprikosnovenost društvenog cilja socijalnog preduzeća.¹¹⁸

Socijalna preduzeća spadaju u „hibridne” biznis modele, i njihovi prihodi su kombinacija poslovanja, prihoda od prodaje robe i usluga privatnom ili javnom sektoru i netržišnih prihoda koji dolaze od državnih subvencija, donacija, privatnih donacija i slično. Socijalna preduzeća u Evropi uglavnom kombinuju nekoliko vrsta finansiranja:

- donacije i sponzorstva - od stranih razvojnih organizacija i ambasada, fondacija i korporacija;
- mere aktivne politike zapošljavanja - podrazumevaju posredovanje u pronalaženju zaposlenja, usluge savetovanja, obuke i subvencije za zapošljavanje;
- javni radovi - finansijske podsticaje za zapošljavanje nezaposlenih osoba;
- javne nabavke - raspisuju ih lokalne samouprave za pružanje usluga socijalne zaštite;
- prodaja usluga i dobara na tržištu i
- članarine.

Bazični pokretač socijalnog preduzetništva je težnja da se kreira društvena vrednost, namesto lične koristi odnosno koristi za deoničare. Drugo, socijalno preduzetništvo je prožeto inovativnošću, odnosno formiranjem novog naspram zadržavanja stare vrednosti. Socijalna inovacija može se posmatrati dvojako: kao sredstvo ona služi da se omogući određena društvena promena i kao rezultat delovanja socijalnog preduzetnika - kada se ta društvena promena realizuje, socijalna inovacija ostaje kao trajan rezultat. Socijalno preduzetništvo se bavi društvenim angažovanjem i preduzetničkim delovanjem.¹¹⁹ Prema Alvordu, Brownu i Lettsu (2004)¹²⁰, socijalno preduzetništvo karakterišu tri vrste inovacija: transformacione, ekonomske i političke (pokret za samozapošljavanje žena).

5. SOCIJALNO PREDUZEĆE

Socijalno preduzeće je biznis sa primarnim socijalnim ciljevima čiji se viškovi prvenstveno reinvestiraju za te svrhe u biznis ili u zajednicu radije nego da su vođene potrebom maksimizacije profita akcionara ili vlasnika. Postizanje uspeha u poslu zavisi od performansi zadataka menadžmenta i unutrašnje koordinacije i efikasnosti sa kojom se organizacija takmiči.¹²¹ Pojam socijalno preduzeće postao je poznat u akademskim i političkim krugovima i u široj javnosti kao inovativni poslovni model koji zadovoljava društvene i ekonomske ciljeve, a doprinosi integraciji tržišta rada, socijalnoj inkluziji i ekonomskom razvoju. Interesovanje za socijalno preduzeće prate decenije priznavanja lokalnih i nacionalnih vlada i međunarodnih organizacija za ulogu socijalne ekonomije, neprofitnog sektora...

Socijalno preduzeće je preduzeće koje posluje u društvene svrhe. Socijalna preduzeća su najčešće usmerena na zadovoljenje socijalnih i/ili ekonomskih ciljeva svojih članova ili na pružanje usluga socijalno ugroženim grupama u svojoj zajednici.¹²² Kao i svako drugo preduzeće, i socijalno preduzeće je usmereno na stvaranje prihoda svojim učestvovanjem na tržištu, ali njegova posebnost proističe iz načina na koji koristi svoj profit – sa ciljem ostvarivanja pozitivnih efekata na društvo, lokalnu zajednicu i prirodnu sredinu. To se postiže na različite načine: zapošljavanjem osoba koje su inače izostavljene sa tržišta rada, ulaganjem profita u zajednicu, ulaganjem u zaštitu životne sredine,

¹¹⁸ <http://socijalnopreduzetnistvo.net/socijalno-preduzetnistvo/> (15.09.2019.)

¹¹⁹ Gawell, M. (2014). “*Social Entrepreneurship and the Negotiation of Emerging Social Enterprise Markets*”.

International Journal of Public Sector Management, Vol. 27, No. 3.

¹²⁰ Alvord, S.H., Brown, L.D. and Letts, C.W. (2004). “*Social Entrepreneurship and Societal Transformation: An Exploratory Study*”. Journal of Applied Behavioural Science, 40, 260-282.

<https://doi.org/10.1177/0021886304266847>

¹²¹ Vukmirović, D. et al. (2014). “*Economic Impact of Social Enterprises in the Republic of Serbia*”. Begrade: National Statistical Office.

pružanjem neophodnih usluga marginalizovanim grupama. Upravo je ova kombinacija tržišnih i društvenih ciljeva ono što je doprinelo da socijalna preduzeća postanu jedna od najaktuelnijih i najuzbudljivijih tendencija širom sveta. Evropska komisija koristi pojam socijalno preduzeće da obuhvati sledeće tipove poslovanja:

- tip za koji je socijalni cilj zajedničkog dobra razlog komercijalne aktivnosti, često u formi visokog stepena socijalne inovacije;
- tip gde je najveći deo dobiti reinvestiran radi postizanja socijalnog cilja, i
- tip gde metod organizacije i vlasništva odslikava njegovu misiju, primenjujući demokratske i participativne principe ili fokusirajući se na socijalnu pravdu.

Socijalna preduzeća su: poslovni subjekti koji obezbeđuju socijalne usluge i dobra, usluge ranjivim kategorijama stanovništva (pristup stanovanju, zdravstvenoj zaštiti, pomoć starim osobama ili osobama sa invaliditetom), ili poslovni subjekti sa načinom proizvodnje dobara ili pružanja usluga sa socijalnim ciljem (socijalna i profesionalna integracija kroz pristup zaposlenosti za osobe sa nedovoljnim kvalifikacijama ili problemima koji vode marginalizaciji), čija aktivnost ne mora proizvoditi socijalna dobra i usluge.

6. ZAKLJUČAK

Socijalno preduzetništvo predstavlja budućnost u svetu poslovanja. Važno ga je razvijati kroz različite projekte i edukacije ljudi koji pripadaju marginalizovanim grupama. Iako socijalna preduzeća na prvi pogled deluju kao humanitarne organizacije, ona to svakako nisu. Socijalna preduzeća nastoje da svojim radom zarade novac i ostvare profit, a ono što ih suštinski razlikuje od ostalih preduzeća jeste način na koji rade i način ulaganja ostvarenog profita - sa ciljem ostvarivanja pozitivnih efekata na društvo, lokalnu zajednicu i prirodnu sredinu. Ono što je važno jeste razvijanje društvene odgovornosti među pojedincima i firmama koje kao takve mogu da podrže ideju o socijalnom preduzetništvu. Međutim, socijalno preduzetništvo treba sprovoditi na pravi način, odnosno u cilju osamostaljenja lica koja se nalaze na margini društva. Važno je izbeći ličnu korist pojedinca, koja je često prisutna. Socijalno preduzetništvo je poslovanje sa idejom da se putem ulaganja profita nastalog od prodaje proizvoda ili usluga ispuni jasna društvena misija i ima za cilj da prepozna i da se uključi u rešavanje određenih društvenih problema, a to mogu biti nezaposlenost, marginalizovanje određenih društvenih grupa, siromaštvo i slični problemi. Socijalni preduzetnici su pojedinci koji nude inovativna rešenja za najaktuelnije društvene probleme. Ne prepuštajući vladi ili poslovnom sektoru bavljenje društvenim potrebama, ovi pojedinci pronalaze modele koji dobro funkcionišu i rešavaju probleme tako što menjaju sistem, ohrabrujući društvo da preduzme konkretne korake.

LITERATURA

- Aleksić Mirić, A., Lebedinski, L. (2011). “*Socijalno preduzetništvo*”. Beograd: Grupa 484.
- Alvord, S.H., Brown, L.D. and Letts, C.W. (2004). “*Social Entrepreneurship and Societal Transformation: An Exploratory Study*”. Journal of Applied Behavioural Science, 40, 260-282.
- Avlijaš, V. (2010). “*Preduzetništvo*”. Univerzitet Singidunum, Beograd.
- Cvejić, S. (2016). “*Socijalna ekonomija*”. Pojam i praksa u Srbiji, Beograd: Čigoja.
- Deleri, D. (2015). “*Innovation Management in Global Competition and Competitive Advantage*”. World Conference on Technology, Innovation and Entrepreneurship.
- Dey, P., Steyaert, C. (2018). “*Social Entrepreneurship*”. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, Ltd.
- Fagerberg, J., Mowery, D.C., Nelson R.R. (2005). “*The Oxford Handbook of Innovation*”. New Jersey: Oxford University Press.
- Gawell, M. (2014). “*Social Entrepreneurship and the Negotiation of Emerging Social Enterprise Markets*”. International Journal of Public Sector Management, Vol. 27, No. 3.
- Kalinić M., Simin M., Janjušić D., (2014). “*Female Entrepreneurship as Potential benefit to the Economic Development of Serbia*”. Journal of Management in Theory and Practice/Practical Management, Vol. V., No.1, Virovitica College, Virovitica.
- Kostetska, I., Berezyak, I. (2014). “*Social Entrepreneurship as an Innovative Solution Mechanism of Social Problems of Society*”. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development, Vol. 36, No. 3.
- Mehta, A. (2016). “*Incorporating Business Models and Strategies into Social Entrepreneurship: A Book Review*”. International Journal of Economics & Management Sciences.
- Razavi, S., Asadi, M., Esfandabadi, H., & Ekbatani, H. (2014). “*Barriers to Social Entrepreneurship in Iran: An Application of Grounded Theory*”. Journal of Entrepreneurship & Organization Management, 118(3).
- Stam, E. (2008). “*Entrepreneurship and Innovation Policy*”. Jena Economic Research Paper No. 2008 – 006.

- Vargas-Hernández, J. (2016). “*Women Entrepreneurship To Improve The Quality Of Life Throught Best Practices In Rural Microbussines*”. *Economy and Market Communication Review*, 6(1), 48-65.
- Vukmirović, D. et al. (2014). “*Economic Impact of Social Enterprises in the Republic of Serbia*”. Begrade: National Statistical Office.
- Vukotić V. (2008). „*Psihofilozofija poslovanja*“. CID Podgorica.
- Vulić, V. (2009). “*Osnove menadžmenta*”. Ekonomski fakultet, Podgorica.
- <http://socijalnopreduzetnistvo.net/socijalno-preduzetnistvo/> (15.09.2019.)